МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Министерство образования и науки Республики Татарстан
Исполнительный комитете Тетюшского муниципального района Республики Татарстан
МБОУ "Малошемякинская НОШ-детский сад"

РАССМОТРЕНО Педагогическим советом Председатель Афанасьева О.Д. Протокол №1 от «22.08.2025»	УТВЕРЖДЕНО Директор Афанасьева О.Д. Приказ № 53 от «22.08.2025»

Подписано цифровой подписью: Афанасьева Ольга Дмитриевна

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
учебного предмета
литературное чтение на родном (чувашском) языке

для обучающихся 2 классов

с. Малое Шемякино

1. Умĕн ăнлантарни

Рабочая программа по литературному чтению на родном (чувашском) языке составлена на основе:

- Федерального государственного образовательного стандарта начального общего образования (приказ Министерства образования и науки Российской Федерации от 06 октября 2009 г. № 373, зарегистрирован в Минюсте России 22 декабря 2009 г., регистрационный номер 17785);

- Приказа Минобрнауки России № 19707 от 04 февраля 2011 г. «О внесении изменений в ФГОС начального общего образования»;

- Приказа Министерства образования и науки Республики Татарстан от 19.08.2015г. № 1054/15 «Об утверждении методических рекомендаций по проектированию содержания организационного раздела основной образовательной программы начального общего образования для общеобразовательных организаций Республики Татарстан».

- Основной образовательной программы начального общего образования МБОУ «Малошемякинская НОШ – детский сад» Тетюшского муниципального района РТ (утвержден приказом МБОУ «Малошемякинская НОШ – детский сад» Тетюшского муниципального района РТ от 01 сентября 2023 г., № 95);

-Учебного плана Муниципального бюджетного общеобразовательного учреждения «Малошемякинская начальная общеобразовательная школа – детский сад» Тетюшского муниципального района РТ на 2025-2026 учебный год (приказ МБОУ «Малошемякинская НОШ – детский сад» Тетюшского муниципального района Республики Татарстан № 37 от 22.08.2025 г.).

Чаваш челхипе тата литературипе хатерлене программа сак документсем синче никесленне:

- Чаваш Республикин веренту министерстви 2024-меш султа чаваш шкулен 1-4 классем валли хатерлене «Таван челхепе литература вулавен теслех программине» тепе хурса.

Çамрăк ăрăва ăс-тăн парса ÿстерес ĕçре пуçламăш шкул пĕлтерĕшĕ калама çук пысăк.

Вĕрентÿ ăс-тăн пару никĕсĕ, унăн тĕп инструменчĕ – тăван чĕлхе. Тин çеç кĕнеке тытнă ачана ăнăçлă вĕрентсе ăс-тăн парасси чи малтан вăл хăйĕн тăван чĕлхипе тухăçлă усă курма пултарнинчен килет. Тăван чĕлхе – ÿсекен этеме çут тĕнчене кĕмелли алăкăн ылтăн çăраççийĕпе пĕрех.

Çак асамлă çăраççипе ача вĕренÿре туллин усă курма пултартăр тесен унăн пуплевĕпе шухăшлавне пур енлĕн аталантармалла. Кĕске тапхăртах ăна çăмăллăн вулама, тăнласа ăнкарма, шухăша пуплевре уçăмлăн палăртма, çырма хăнăхтармалла: вĕренÿ кĕнекине вăл хăй тĕллĕн вулайтăр, вĕрентÿçĕ каласа панине лайăх ăнланма, асăмлама, асăнлама пултарайтăр, çавăн пекех унăн калаçу хăнăхăвĕпе çыру мехелĕ çителĕклĕ пулччăр. Çакна тума шăпах ĕнтĕ тăван чĕлхене 1-4 классенче ятарлă программăпа туллин вĕрентни пулăшать.

Тăван чĕлхе вĕрентесси виçĕ пайран тăрать:

1) вулама-çырма вĕрентесси;

2) вулавпа çыхăнуллăн пуплеве аталантарасси;

3) пуплеве пур енлĕ аталантарнă май чĕлхе пулăмĕсемпе ансат паллаштарасси, пуплеве тишкерме вĕрентесси.

Çак виçĕ пая пуплеве аталантарас тĕллев пĕрлештерсе тăрать. Çапла вара, тăван сăмахлăха вĕрентни кирлĕрен те кирлĕ ăслайсемпе хăнăхусене аталантарса çирĕплетессипе тӳррĕнех çыхăнмалла. Çав ăслайсемпе хăнăхусем шутĕнче – ăнланса вуласси тата тăнласси, çыхăнуллă калаçасси, çырасси. Çавăнпа пĕрлех ачасене чĕлхе ăслăлăхĕпе литература пĕлĕвĕн ансат ăнлавĕсемпе паллаштарнă май вĕсен харпăр хăйĕн тата юлташĕсен пуплевне сăнас, чĕлхе илемне туйса ăна тарăнрах пĕлес туртăмне амалантармалла. Пĕтĕм халăх усă куракан литература чĕлхин сасă тытăмĕпе, сăмах пуянлăхĕпе, морфологи тата синтаксис мелĕпе паллаштарнă хушăрах вĕсене вырăнти калаçу уйрăмлăхĕсене курма та вĕрентмелле.

Ача пуплевĕнчи тĕп ĕç-хĕлсене (тăнлассине, калаçассине, вулассине, çырассине) аталантарса пынипе пĕрлех тăван чĕлхе вĕрентнĕ чух пуçламăш шкулта çакăн пек пысăк та **пархатарлă тĕллевсене**пурнăçламалла:

- вĕренекенсен çынлăх туйăмĕсене вăйлатмалла, пурнăça юратма, ырра шанса тăма тата хăйсене та ырă кăмăллă, сăпайлă пулма хăнăхтармалла;

- ачасен таврари пурнăç, этемпе çут çанталăк çинчен мĕн пĕлнине анлăлатмалла;

- вĕрентӳ ĕç-хĕлне лайăхрах хăнăхтарса, унăн ăслайĕсене «алла илме» май паиалла; вĕренӳ вăхăчĕпе перекетлĕ усă курма, харпăр хăй тĕллĕн ĕçлессин ансатрах мелĕсене чухлама вĕрентмелле;

- тăрăшуллă та тимлĕ вĕренме, пĕлӳпе пурнăç тĕслĕхĕсен çăл куçĕпе – кĕнекепе кăсăкланма хăнăхтармалла.

Программăри вĕренӳ материалĕпе вĕрентӳ меслечĕсем ачасене çирĕп пĕлӳсемпе ăслайсем, кирлĕ хăнăхусем паччăр тесен дидактикăн тĕп принципĕсене асра тытса вĕренӳ ăнланулăхĕпе кăсăклăхне, çыхăнулăхĕпе тĕллевлĕхне ялан пурнăçласа пымалла.

2. Предмета хак пани

Пуçламăш классенче ачан пуплевĕпе ăс-тăнĕ кашни урокрах аталанса пырать. Çак ĕçре тăван чĕлхе урокĕсем уйрăмах паллă вырăн йышăнаççĕ. Ачан пуплевĕпе ăс-хакăлне аталантарнипе пĕрлех тăван чĕлхе урокĕсем ăна пуçласа хутла вĕрентеççĕ. Вулама-çырма пĕлни вара – вĕренӳ никĕсĕ.

Ача пуплевĕнчи тĕп ĕç-хĕлсене (тăнлассине, калаçассине, вулассине, çырассине) аталантарса пынипе пĕрлех тăван чĕлхе вĕрентнĕ чух пуçламăш шкулта çакăн пек пысăк та пархатарлă тĕллевсене пурнăçламалла:

- вĕренекенсен çынлăх туйăмĕсене вăйлатмалла, пурнăça юратма, ырра шанса тăма тата хăйсене те ырă кăмăллă, сăпайлă пулма хăнăхтармалла;

- ачасем таврари пурнăç, этемпе çут çанталăк çинчен мĕн пĕлнине анлăлатмалла;

- вĕсен çыхăнуллă тата сăнарлă шухăшлавĕпе ăсне, асăмлас хевтине аталантармалла;

- вĕрену ĕç-хĕлне лайăхрах хăнăхтарса, унăн ăслайĕсене «алла илме» май памалла; вĕренъ вăхăчĕпе перекетлĕ усă курма, харпăр хăй тĕллĕн ĕçлессин ансатрах мелĕсене чухлама вĕрентмелле;

- тăрăшуллă та тимлĕ вĕренме, пĕлъпе пурнăç тĕслĕхĕсен çăл куçĕпе – кĕнекепе кăсăкланма хăнăхтармалла

Программăри вĕрену материалĕпе вĕренту меслечĕсем ачасене çирĕп пĕлусемпе ăслайсем, кирлĕ хăнăхусем паччăр тесен дидактикăн тĕп принципĕсене асра тытса вĕренъ ăнланулăхĕпе кăсăклăхне, çыхăнулăхĕпе тĕллевлĕхне ялан пурнăçласа пымалла.

3. Вĕрентӳ предмечĕн вĕрентӳ планĕнчи вырăнĕ

Çирĕплетнĕ вĕрентӳ планĕ пуçламăш шкулта чăваш чĕлхипе литература вулавне вĕрентме пуре 405 сехет уйарна. Весенчен 1 класс 99 сехет (эрнере 3 сехет, 33 эрне), 2 класс 102 сехет. Чаваш челхи валли 2 сехет, литература - 1 сехет эрнере (эрнере 3 сехет, 34 эрне), 3 класра эрнере 3 сехет уйăрнă. Пурĕ çулталăкра 3 класра 102 сехет палăртнă. Чаваш челхи валли 2 сехет, литература - 1 сехет эрнере. 4 класс -102 сехет. Чаваш челхи валли 2 сехет, литература - 1 сехет эрнере (эрнере 3 сехет, 34 эрне).

4. Тăван чĕлхе вĕренту предмет тытăмĕн пахалăх ориентирĕсем

Çамрăк ăрăва ăс-тăн парса устерес ĕçре пуçламăш шкул пĕлтерĕшĕ калама çук пысăк.

Вĕренту ăс-тăн пару никĕсĕ, унăн тĕп инструменчĕ – тăван чĕлхе. Тин çеç кĕнеке тытнă ачана ăнăçлă вĕрентсе ăс-тăн парасси чи малтан вăл хăйĕн тăван чĕлхипе тухăçлă усă курма пултарнинчен килет. Тăван чĕлхе – усекен этеме çут тĕнчене кĕмелли алăкăн ылтăн çăраççийĕпе пĕрех.

Çак асамлă çăраççипе ача вĕренъре туллин усă курма пултартăр тесен унăн пуплевĕпе шухăшлавне пур енлĕн аталантармалла. Кĕске тапхăртах ăна çăмăллăн вулама, тăнласа ăнкарма, шухăша пуплевре уçăмлăн палăртма, çырма хăнăхтармалла: вĕрену кĕнекине вăл хăй вулайтăр, вĕрентуçĕ каласа панине лайăх ăнланма, асăмлама, асăнлама пултарайтăр, çавăн пекех унăн калаçу хăнăхăвĕпе çыру мехелĕ çителĕклĕ пулччăр. Çакна тума шăпах ĕнтĕ тăван чĕлхене 1-4 классенче ятарлă программăпа туллин вĕрентни пулăшать.

5. Кĕтекен результатсем

«Вĕренĕвĕн Универсаллă Действийĕ» (ВУД) вулав

Ку термина пĕтĕмшле илсен вĕренӳ ăслай тесе ăнланмалла, урăхла каласан, ВУД вăл - субьект унăн социаллă опыта ăнланса тата хастаррăн ăса хывнă май хăй т\лл\нех аталанма пултарни. Вĕренекен харпăр хăй тĕллĕнех çĕнĕ пĕлӳсене ăнăçлă ăса хывма, ăслайсемпе компетентноçсене калăплама (çав вăхăтра вĕренӳ ăслайне те) пултарнин никĕсĕнче – универсаллă вĕренӳ действийĕсем. Çапла вара вĕренӳ ăслайне ăса хывасси вĕренекенĕн вĕренӳ ĕç-хĕлĕн мĕн-пур компоненчĕсене туллин ăса хывмаллине пĕлтерет. Ку компонентсем шутне çаксем кĕреççĕ: пĕлӳсем туянас (познавательные) тата вĕренӳ мотивĕсем, вĕренӳ тĕллевĕ, вĕренӳ задачи, вĕренӳ ĕçĕсемпе (учебные действия) операцийĕсем, ориентировка, материала урăхлатни (преобразование материала), тĕрĕслев тата хаклав. Вĕренес ăслай – ачасем предметлă пĕлӳсене ăса хывассин, ăслайсемпе компетенцисене калăплассин тухăçлăхне ӳстермелли тĕп факторсенчен пĕри.

Вĕренĕвĕн Универсаллă Действийĕсен тĕп функцийĕсем: вĕренекенĕн харпăр хăй тĕллĕнех пĕлӳсем туянас, вĕренӳ тĕллевĕсене лартас, тивĕçлĕ хатĕрсем шыраса тупса вĕсемпе усă курас, ĕç-хĕл юхăмĕпе результачĕсене тĕрĕслес тата пахалас майсене тупма пулăшасси;

харкамлăха килĕшӳллĕн аталантармалли условисем туса парасси; пĕлӳсене ăнăçлăн ăса хывассин, ăслайсене, хăнăхусене тата компентноçсене калăпласа çивĕчлетессин тухăçлăхне ӳстерессиЮ;

Вĕренӳ ĕҫĕсен универсаллăхĕ ҫакăнта курăнать. Вĕсем предмет шайĕнчен тухса метапредмет шайне хăпараҫҫĕ; харкамлăхăн пĕтĕмĕшле культура, харкам, пĕлӳсем туянас тата тĕллĕнех аталанассине пĕрлĕхлĕн тарăнлатма май параҫҫĕ; пĕлӳсем туянас юхăмăн пур шайĕсене те пĕр тĕвве ҫыхăнтарма май параҫҫĕ; ача-пăчан вăл е ку ĕҫ-хĕлне йĕркелессин тата асăрхассин никĕсĕ пулса тăраҫҫĕ.

Вĕренĕвĕн Универсаллă Действийĕн ушкăнĕсем

Пĕтĕмĕшле вĕрентĕвĕн тĕп тĕллевĕсемпе килĕшӳллĕн ВУД 4 ушкăнне уйăрма пулать: харкамлă (личностный), регулятивлă (саморегулятивлă та), пĕлӳсем туянас (познавательный) тата хутшăнуллă (коммуникативлă).

Харкамлă ВУДсем

Вĕренӳ ĕҫ-хĕлĕпе ҫыхăнтарса, харкамлă ĕҫсен виҫĕ тĕсне уйăратпăр:

1. Професси тĕлĕшĕнчен харкам вырăнне шырани.

2. Пĕлтерĕшлĕх (вĕренӳ тĕллевĕпе сунăмĕ, е, урăхла каласан, вĕренӳ результачĕпе унăн кирлĕлĕхĕ хушшинчи ҫыхăнăва палăртни). Вĕренекенĕн хăйне ҫак ыйтăва памалла та ăна хуравлама пултармалла: «Мĕн тума тата мĕн тĕллевпе вĕренетĕп эпĕ?»

3. Кăмăл-сипетлĕх ориентацийĕ. Вĕренсе ăса хывакан содержание харкамлăх тата социаллă опыта кура мораль тĕлĕшĕнчен хаклани.

Регулятивлă ВУДсем

1. Мĕн пĕлнине тата мĕн пĕлменнине шута илсе вĕренӳ задачине палăртмалли тĕллеве лартни.

2. Ĕҫсен йĕркин планне туни; вĕҫĕнчи результата кура пайăр ĕҫсен тĕллевĕсене палăртни.

3. Прогноз туни. Урăхла каласан, результата тата туянакан пĕлӳсен шайне малтанах курса тăни.

4. Ĕҫ майне тата унăн результатне малтанах палăртнă калăппа танлаштарса тĕрĕслени.

5. Коррекци - результата вĕренекен хăй, юлташĕсем тата учитель хаклавне кура плана тата ĕҫ майĕпе йĕркине улшăнусем кĕртни.

6. Хаклав – мĕне вĕреннине тата мĕне вĕренмеллине, вĕреннин шайĕпе пахалăхне вĕренекен хăй палăртни; ĕҫ результатне хаклани.

7. Саморегуляци – йывăрлăхсене ҫĕнтермелли майсене тупса палăртас пултарулăх.

Пĕлӳсем туянас ВУДсем

Кунта пĕтĕмĕшле вĕренӳ(1), паллăпа символ ĕҫĕсене (2) логика вĕренӳ ĕҫĕсене(3) тата ыйтăва лартса ăна татса панине(4) кĕртетпĕр. Вĕсене хăйсене ҫапларах вакласа яма пулать.

1. Пĕтĕмĕшле вĕренӳ универсаллă ĕҫсем:

- пĕлӳсене туянас тĕллеве харпăр хăй тĕллĕнех уйăрса палăртни;

- пуçламăш шкулшăн шăл çемми ИКТ тата информацин ытти çăлкуçĕсемпе усă курса тивĕçлĕ информацие тупса уйăрни;

- пĕлӳсен тытăмне палăртни;

- сасăллă тата çыруллă пуплев ăслани;

- конкретлă условисенче задачăна шутламалли уйрăмах тухăçлă мелсемпе майсене суйласа илни;

- ĕç майĕсемпе условийĕсен рефлексийĕ, ĕç юхăмĕпе результачĕсене тĕрĕслени тата хаклани;

- вулав тĕллевне тата вулав тĕсне суйласа илме ăнланса вулани; тĕрлĕ жанрлă текстсене итлесе тивĕçлĕ информаци илни; тĕп тата иккĕмĕшле информацие палăртни; илемлĕ, ăслăх, публицистика тата официаллă ĕç стилĕсемлĕ текстсене ирĕклĕнех ăнланса йышăнни; массăллă информаци хатĕрĕсен чĕлхине ăнланса хак пани;

- проблемăна лартса калăплани, творчествăллă тата шыравлă проблемăсене татса панă чухне харкам тĕллĕнех ĕç алгоритмне туни.

2. Паллăпа символ ĕçĕсем:

- калăпсем туни – обьекта туйăм форминчен калăпа (уçлăхпа графика е паллăпа символ) куçарни;

- пĕтĕмĕшле законсене палăртас тĕллевпе калăпа юсаса урăхлатни.

3. Логика вĕренӳ ĕçĕсем:

- анализ - обьекта тĕп тата иккĕмĕшле паллисене кăтартас тĕллевпе сӳтсе пăрахни;

- синтез – пайсене пĕр çĕре пуçтарни, çав шутра сиксе юлнă пайсене хушни те;

- обьектсене танлаштармалли, ушкăнламалли критерисемпе никĕссене суйласа илни;

- ăнлав патне илсе çитерни, сăлтавпа тĕллев çыхăнăвĕсене кăтартни;

-рассуждениесен логикăллă сăнчăрне йĕркелени, çирĕплетсе каланин тĕрĕслĕхне сӳтсе явни;

- доказательство;

- гипотезăсем кăларса тăратса вĕсене сăлтавлани.

4. Ыйтăва (проблемăна) лартса ăна татса пани:

- ыйтăва лартни;

- творчествăллă тата шыравлă ыйтусене татса памалли майсене харкам тĕллĕн туни.

Хутшăнуллă ВУДсем

1. Учительпе тата тантăшсемпе хутшăнса вĕренессине планлани – кашни хутшăнаканăн тĕллевĕпе функцийĕсене, хутшăну майĕсене палăртни.

2. Ыйтусем лартни – информацие шырас тата пуçтарас ĕĕе хастар хутшăнса хăюллăнах ыйтусем лартни.

3. Конфликтсене татса пани – проблемăна асăрхани, конфликта тепĕр майлă татса памалли майсене шырани тата пахалани, юрăхлă майпа усă курни.

4. Партнер хăтланчăкне (поведение) ертсе пыни – тĕрĕслени, тӳрлетни, унăн ĕçĕсене хаклани.

5. Харкам шухăшсемпе сунăмсене хутшăну задачисемпе условийĕсене кура туллин те тĕрĕс палăртни; монологла тата диалогла пуплев тунă чухне тăван чĕлхен грамматика нормисемпе тĕрĕс усă курни.

6. Программа тытаме

Çыхăнуллă пуплев. Пуплевĕн пурнăçри пĕлтерĕшĕ.

Текст. Ăна темăпа çыхăнман предложенисен пуххипе танлаштарасси. Текстра мĕн çинчен каланине (текст темине) палăртасси. Текста темиçе сыпăка (пая) уйăрасси. Пысăках мар текста, унăн пайĕсене ят парасси.

Ӳкерчĕксемпе ĕçлесси. Ӳкерчĕксем тăрăх ыйтусене хуравласси, предложенисем тăвасси. Вĕсене çырасси.

Изложении çинчен ăнлантарасси.

Ыйтусене ушкăнпа хуравланă, йывăр орфограммăсене асăрхаттарнă хыèèăн вĕрентъèĕ пулăшнипе 30-45 сăмахлă текст тăрăх изложени èырасси.

Ачасен пурнăçĕпе çыхăннă темăсемпе (вăйă выляни, вăрмана экскурсие кайни, кама та пулин пулăшни, шкул çинчен) 4-5 предложенирен тăракан пĕчĕк калав тăвасси.

Пуплев этикечĕ. Сывлăх сунни. Сывлăх суннă чух усă куракан тараватлăх сăмахĕсемпе сăмах майлашăвĕсем. Паллашу сăмахĕсемпе предложенисем. Сăпайлăн тав тума пĕлесси. Сыв пуллашу сăмахĕсем.

Ĕç хучĕсем. Ансат пĕлтерӳ хайласси. Юлташ патне çыру çырасси.

Чĕлхене ансат тишкересси, терминсемпе усă курасси

Алфавит. Саспаллисен ячĕсем тата йĕрки. Уçă тата хупă сасăсем. Хытă тата çемçе сасăсем.

Пĕр-пĕр саспаллипе пуçланакан сăмахсене словарьте шыраса тупма вĕрентесси. Сăмахсене алфавит йĕркипе вырнаçтарма хăнăхтарасси (пуçламăш сас палли тăрăх).

Япалана пĕлтерекен сăмахсем. Вĕсене кам? тата мĕн? ыйтусем тăрăх тупасси.

Япала ĕçне пĕлтерекен сăмахсем. Вĕсене мĕн тăвать? мĕн тăвĕ? мĕн турĕ? ыйтусем тăрăх тупасси.

Япалан тата унăн ĕçĕн паллине пĕлтерекен сăмахсем, вĕсене мĕнле? ыйту тăрăх тупасси.

Сăмахсене вĕсен пĕлтерĕшĕсене кура ушкăнласси. Хирĕçле _пĕлтерĕшлĕ сăмахсем (хура - шурă, пысăк - пĕчĕк, сарлака - ансăр, пылак - йÿçĕ). Ёывăх пĕлтерĕшлĕ сăмахсем: васка - хыпалан, кил - пыр, усал - хаяр, аван - лайăх, илемлĕ - хитре, чипер.

Лексикăпа тематика ушкăнĕсем: а) тĕс ячĕсем (хĕрлĕ, сарă, шурă, хура, хăмăр, кăвак т.ыт.те; çÿрен, турă, хăла, ула, сарă-хăла (лаша çинчен); ă) çынна хаклакан сăмахсем (чипер, илемлĕ, тирпейлĕ, тăрăшуллă, ĕѐчен, кахал, наян, мăнтăр, начар т.ыт.те).

Предложени. Пуплеври предложенисене уйăрасси (маларах вĕреннине ѐирĕплетесси). Предложенин тĕп (подлежащипе сказуемăй) тата кĕçĕн членĕсем (ячĕсене асăнмасăр).

Тĕрлĕ калăплă (тытăмлă) предложенисем тума тата çырма хăнăхтарасси. Вĕсене (кам? мĕн? камăн? мĕнĕн? кама? мĕне? камра, мĕнре? камран? мĕнрен? кампа? мĕнпе? камсăр? мĕнсĕр? камшăн? мĕншĕн?) ыйтури сăмахсемпе анлăлатасси.

Пунктуаци. Предложени вĕçне пăнчă, ыйту тата кăшкăру паллисем лартасси.

Орфографи. 1) Хытă уѐă сасăллă сыпăк е сăмах вĕçĕнчи [л'], [н'], [т'] сасăсене л, н, т саспаллисем хыççăн çемçелĕх палли (ь) çырса палăртасси.

2) Уйăракан çемçелĕх палли (ь) çырасси.

3) Вăрăм хупă сасса икĕ пĕр пек сас паллипе палăртасси.

4) Сăмаха пĕр йĕркерен тепĕр йĕркене куѐарасси.

5)Çын ячĕпе хушаматне тата ашшĕ ятне, выльăхсемпе чĕр чунсен уйрăм ячĕсене, хула, ял, урам, юхан шыв ячĕсене пысăк саспаллирен пуçласа çырасси.

6) Вырăс чĕлхинчен йышăннă хăш-пĕр сăмахсене вырăс чĕлхинчи пекех çырасси.

Пуплев ĕçĕн тĕсĕсем

Итлесси. Ачасем вĕрентекен хушăвĕсемпе кĕске пĕлтерĕвĕсене тата юлташĕсем каланисене итлесе ăнланасси.

Текст содержанине туллин ăнланса илмелли пĕлÿсене тата хăнăхусене аталантарасси.

Текстăн тĕп содержанине ăса хывса ăнланмалли пĕлÿсемпе хăнăхусене аталантарасси.

Калаçасси. Çанталăк çинчен каласа парасси (халĕ мĕнле çанталăк: ăшă е сивĕ, çумăр, юр çăвать е уяр, хĕвел пăхать т. ыт. те), çулталăк вăхăчĕсем (пĕр-пĕр вăхăтра çутçанталăкăн мĕнле пулăмĕсем палăраççĕ: çумăр, юр; ачасем çулталăкăн ку е вăл вăхăтĕнче мĕн-мĕн тăваççĕ).

Пĕр класра вĕренекен ача çинчен каласа парасси: вăл миçере, унăн сăнĕ-пичĕ, тумтирĕ, вăл мĕн тума юратать. Юратнă уяв (мĕнле уяв вăл, хăçан килет, ăна мĕнле паллă тăваççĕ), юратнă апат-çимĕç.

Кĕске калавсем хăйласси: çулла ăçта пулни, унта мĕн курни çинчен, мĕн-мĕн ĕçлени, сывлăха епле çирĕплетни çинчен. Шкул çинчен, кружоксем çинчен, юратнă учительсем, вĕренÿ, расписани çинчен (хăш-хăш кун мĕнле предметсем пулаççĕ). Мĕн тума юратни çинчен, килти юратнă чĕр чун çинчен (мĕн ятлă, миçере, кăмăлĕ, кĕлетки мĕнле, унăн тĕсĕ, мĕн-мĕн çитеретĕн ăна). Зоопаркра курнă пĕр-пĕр чĕр чун çинчен.

Юлташа (пӗр класра вӗренекене) ӑҫта та пулин каймашкӑн чӗнме, сӗннипе килӗшме е хирӗҫлеме хӑнӑхасси. Юлташран ерҫӳллӗ вӑхӑтра мӗн-мӗн туни, мӗн тума кӑмӑллани, ӳссен кам пулма ӗмӗтленни ҫинчен ыйтса пӗлесси. Ҫуллахи кану, юратнӑ уяв (ӑна епле ирттерни) ҫинчен калаҫасси. Пӗр-пӗрне, пӗлӗшсене, хурӑнташ-тӑвансене саламлама, ырӑ сунма, саламланине хуравлама хӑнӑхасси.

Вуланӑ текст тӑрӑх ыйтусем парасси, унӑн содержанийӗпе килӗшӳллӗн калаҫма хутшӑнасси.

Сӗннӗ йӗрке тӑрӑх текст содержанине каласа парасси, ыйтуллӑ предложенисенчен, тӗп сӑмахсенчен тата ҫирӗплетӳ пуплевӗнчен тӑракан план хатӗрлесси.

Вуланине тата курни-илтнине сӳтсе явмалли пӗлӳсемпе хӑнӑхусене аталантарасси.

Текст содержанине сӑмахпа уҫса парасси

Текста улӑштармалли пӗлӳсемпе хӑнӑхтарусене йӗркелесси.

Панӑ тӗслӗхсем тӑрӑх диалогсем йӗркелесси.

Диалогсем тӑрӑх инсценировкӑсем хатӗрлесси.

Ӳкерчӗк тӑрӑх пурте пӗрле, пӗчӗк ушкӑнпа е уйрӑмшарӑн калав хатӗрлесси.

Вуласси. Сасӑпа вулас ӑсталӑха ӳстересси. Ӑсра вуламалли хӑнӑхӑва аталантарасси.

Сӑмах вӗҫҫӗн ӑса хывнӑ сӑмахсене тата сӑмах ҫаврӑнӑшӗсене вуласа ӑнланасси.

Вӗренӳ тексчӗсене ӑсра е сасӑпа вуласси, вӗсенчен кирлӗ информацие суйласа илесси, кирлӗ май страница вӗҫӗнчи асӑрхаттарусемпе, словарьсемпе усӑ курасси.

Вӗренӳ тексчӗсене ӑсра е сасӑпа вуласси, вӗсенчен кирлӗ информацие ӑса илесси, унпа харпӑр хӑй пуплевӗнче усӑ курасси, ҫавӑн пекех, чӗлхе материалне сӑнаса, сӑмахсене мӗнле каланине тата ҫырнине, сӑмах пулӑвӗн ҫыхӑнӑвӗсене, сӑмах улшӑнӑвӗн сӑлтавӗсене палӑртасси.

Вӗренӳ тексчӗсене ӑсра е сасӑпа вуланӑ май вӗсен пӗтӗмӗшле пӗлтерӗшне ӑнланса илесси.

Темиҫе палламан сӑмахлӑ вӗренӳ тексчӗсене ӑсра вуласси, вӗсен содержанине туллин тӗрӗс ӑнланса илесси, текста пӗлтерӗшлӗ пайсене уйӑрасси.

Текстсене ят парасси.

Кирлӗ мар информацие сирсе хӑварса, текстсене кӗскетесси.

Текст содержанине ыйтусем тӑрӑх, планпа килӗшӳллӗн, тӗп сӑмахсемпе пуплерӗшсем тӑрӑх каласа парасси, ҫавна май глаголсен сӑпат тата вӑхӑт формисене улӑштарасси.

Тӳрӗ пуплевлӗ текстсене вуласси.

Сӑвӑсене илемлӗн вуласси, вӗсене пӑхмасӑр калама вӗренесси. Диалогсене кирлӗ интонаципе вуласси.

Чӗлхене ансат тишкерессипе, терминсемпе усӑ курасси.

Алфавит. Саспаллисен ячӗсем тата йӗрки. Уҫӑ тата хупӑ сасӑсем. Хытӑ тата ҫемҫе сасӑсем.

Пӗр-пӗр саспаллипе пуҫланакан сӑмахсене словарьте шыраса тупма вӗрентесси. Сӑмахсене алфавит йӗркипе вырнаҫтарма хӑнӑхтарасси (пуҫламӑш саспалли тӑрах).

Япалана пӗлтерекен сӑмахсем. Вӗсене *кам?* тата *мӗн?* ыйтусем лартса тупасси.

Япала ӗҫне пӗлтерекен сӑмахсем. Вӗсене *мӗн тӑвать? мӗн тавӗ? мӗн турӗ?* ыйтусем лартса тупасси.

Япалан тата унӑн ӗҫӗн паллине пӗлтерекен сӑмахсем, вӗсене *мӗнле?* ыйту лартса тупасси.

Сӑмахсене вӗсен пӗлтерӗшӗсене кура ушкӑнлассн. Хирӗҫле пӗлтерӗшлӗ сӑмахсем *(хура* - *шурӑ, пысӑк* - *пӗчӗк, сарлака* - *ансӑр, пылак* - *йӳҫӗ).* Ҫывах пӗлтерӗшлӗ сӑмахсем: *васка* - *хыпалан, кил* - *пыр, усал* - *хаяр, аван* - *лайӑх* - *чипер; илемлӗ* - *хитре.*

Лексикапа тематика ушкӑнӗсем: а) тӗс ячӗсем *{хӗрлӗ, сарӑ, шурӑ, хура, хӑмар, кӑвак* т.ыт.те; *ҫӳрен, турӑ, хӑла, ула, сарӑ- хӑла* (лаша ҫинчен);

б) ҫынна хаклакан сӑмахсем *(чипер, илемлӗ, тирпейлӗ, тӑрӑшуллӑ, ӗҫчен, кахал, наян, мӑнтӑр, начар*т.ыт.те).

Предложени. Пуплеври предложенисене уйӑрасси (маларах вӗреннине ҫирӗплетесси). Предложенин тӗп (подлежащипе сказуе- мӑй) тата кӗҫӗн членӗсем (ячӗсене асӑнмасӑр).

Предложенисем тума тата вӗсене ҫырма хӑнӑхтарасси. Предложенисене ыйтусем *(кам? мӗн? камӑн? мӗнӗн? кама? мӗне? камра? мӗнре? камран? мӗнрен? кампа? мӗнпе? камсӑр? мӗнсӗр? камшӑн? мӗншӗн?)* лартса анлӑлатасси.

Пунктуаци. Предложени вӗҫне пӑнчӑ, ыйту палли тата кӑшкару палли лартасси.

Орфографи.

1) Хытӑ уҫӑ сасӑллӑ сыпӑк е сӑмах вӗҫӗнчи [л′], [н′], [т′] сасасене *л, н, т* саспаллисем хыҫҫӑн ҫемҫелӗх палли *(ь)* ҫырса палӑртасси: *вырьӑх, кукӑль, супӑнь, макӑнь, халь, ахаль, макӑль, шукӑль; ларать, вылять, чупать, тӑрашать.*

Уйӑракан ҫемҫелӗх палли (ь) ҫырасси: *мӑрье, кӗсье, тухья, Марье.*

Варӑм хупӑ сасса икӗ пӗр пек саспаллипе палӑртасси:

ӑру-тӑванлӑх сӑмахӗсенче: *атте, анне, асатте, шӑллӑм, аппа,*

кукка, мӑн акка;

ҫултапӑк вӑхӑчӗсен ячӗсенче: *ҫулла, хӗлле, кӗркунне, ҫуркунне;*

хальхи вӑхӑтри нумайлӑ хисеպри 3 сӑпатри глаголсен формисенче: вулаҫҫӗ, вуламаҫҫӗ, ӗҫлеҫҫӗ, ӗҫлемеҫҫӗ, выляҫҫӗ, вылямаҫҫӗ.

Сăмаха пĕр йĕркерен тепĕр йĕркене куçарасси: *ма-ши-на, вы-ля, япа-ла, пĕ-лĕт-сем.*

Çын ячĕпе хушаматне тата ашшĕ ятне, выльăхсемпе чĕр чунсен уйрăм ячĕсене, хула, ял, урам, юхан шыв ячĕсене пысăк саспаллирен пуçласа çырасси: *Иванова Мария Васильевна, Михайлов Иван Викторович, Мăрмăр, Кампур, Улайкка, Аньяр, Хураçка, Канаш, Шупашкар, Шурча, Çавал, Кĕçĕн Çавал, А тăл, Сĕве.*

Вырăс чĕлхинчен йышăннă хăш-пĕр сăмахсене вырăс чĕлхинчи пекех çырасси: *а) Миша, Наташа, Коля, Петя, Таня;*

а) машина, трактор, комбайн, завод, фабрика, самолѐт, ракета;

б)парта, учитель, директор; в) колхоз, ферма, сад, дыня, помидор; г) кухня, стакан, щѐтка.

Таса та илемлĕ çырасси

Çыру гигиени хăнăхăвĕсене (тĕрĕс ларма, тетраде хума, ручкăна тытма т.ыт.те пĕлнине) çирĕплетесси.

Пĕчĕк саспаллисене йывăрлăх енчен ушкăнласа (5 ушкăн) çырасси: *1) и, ш, г, п, т, й, н, р, у, ӳ; 2) л, м, ц, щ, ь, ы; 3) а, ă, ю, ф, д, б, я; 4) с, ç, е, ĕ, ѐ, ч, ъ, в; 5) э, х, ж, к.*

Пысăк саспаллисене йывăрлах енчен ушкăнласа (4 ушкăн) Çырасси: *1) Й, И, Ш, Ц, Щ, Ч, Ы, Д М, А, Ă; 2) О, С, Х, Б, Е. Ĕ, Ё, Ц З, Э, Я; 3) Ж, У, Ӳ, Н, К, Ю, Р, Д Ф; 4) Г, Д Т, Б, Д.*

Таса та илемлĕ, тĕрĕс çырмалли сăмахсем: *алсиш, анне, аппа, асатте, атте, ăмăрт кайăк, библиотека, больница, выльăх, вырсарни кун, герой, дежурнăй, ешчĕк, ѐлка, журнал, йăмак, кĕçнерни кун, кĕркунне, кĕсье, класс, класра, колхоз, коньки, комбайн, комбайнер, кукамай, кукаçи, кукка, лѐтчик, майка, мунча, пан улми, пичче, ракета, самолѐт, çулла, çуркунне, тăвайкки, тетрадь, трактор, тунти кун, тыр пул, улмуççи, учитель, учительница, ухĕ, физкультура, хĕлле, чăх- чĕп, шăллăм, шăмат кун, щѐтка, ытлари кун, эрне кун, юлан ут, юн кун, ялав.*

Тематика плане литература вулав урокесен

УМК Т.В. Артемьева., О.И. Печников. Литература вулаве, 2 класс, Чебоксары: Чувашское книжное издательство, 2024

№п\п	**Урок теми**	**Ачасен ĕçесем**	**Вăхăт**	
			план	**факт**
	Шкула. Таван сершыв – 6 с			
1.	А. Алка «Чи савăнăçлă кун», «Хутла вĕренме тытăнакана» (с. 3-7)	— тĕрĕс, ăнланса, пĕр тикĕссĕн, самахсене вакламасăр вуласси; — вуланă чух шухăша пăсмасăр, тĕрĕс чарăнусем туса сывлăш çавăрса ярасси;		
2.	И.Шухши «Чернил» (с. 8-10)			
3.	П. Хусанкай «Савнă çĕр чăваш Çĕршывĕ», М. Юхма. «Чăваш çĕршывĕ» (с. 10-13)	— текстра паллакан тата палламан сăмахсене уйăрасси; — хутсăр предложении пур тĕсĕсене те тĕрĕс интонаципе вуласси;		
4.	П.Хусанкай «Çĕршывăмăр пуçламăшĕ» , «Ялав» (с. 14-17)	— текст ятне ăнлантарасси; — пĕлтерĕшĕ тата шухăша кура текста хăвăрт е хуллен, сасса хăпартса е хăпартмасăр вуласси		
5.	С. Тăваньялсем «Тăван чĕлхене ан манăр», Л. Мартьянова «Чăвашла» (с. 18-21)			
6.	А. Трофимов « Асатте- асаннесен çырулăхĕ», П.Хусанкай «Эпир пулнă , пур, пулатпар!» (с. 21-23)	— пĕлтерĕшĕ тата шухăша кура текста хăвăрт е хуллен, сасса хăпартса е хăпартмасăр вуласси		
	Керкунне – 6 с			
7.	П.Эйзин «Сывă пул çу кунĕ», В.Ямаш « Кĕр ирĕ». (71-73)	Çывăх пĕлтерĕшлĕ сăмахсене тупма вĕренесси, — палăртулăх хатĕрĕсене курма, вĕсемпе усă курма хăнăхасси.		
8.	М. Трубина «Кĕр çитрĕ»,	— сăмахăн тӳрĕ тата куçăмлă пĕлтерĕшĕсене палăртасси.		

	Н. Сладков «Ылтăн çумăр».(74-77)			
9.	Н. Теветкел « Симĕс хуралçă», Г. Харлампьев« Эсир пакша курнă-и?»	— текстра тĕл пулакан çĕнĕ сăмахсен пĕлтерĕшне уçăмлатасси;		
10.	С. Сарпай «Хура керкунне», В Аптраман «Керкунне» (с. 81-83)	— текст ятне ăнлантарасси; — учитель ертсе пынипе текста, ĕçсен йĕркине кура, пĕлтерĕшлĕ пайсене уйăрасси, вĕсене ят парасси (план тăвасси);		
11.	М.Илпек «Тăрнасем». (с. 84-85)	— пулăма, сăнарсене сăнлама сăмахсен ретĕнчен вырăнлăраххисене, витĕмлĕреххисене суйласа илесси;		
12.	К.Иванов «Кĕркунне», С.Аксаков « Хĕл ларас умĕн» (с.86-88)	Кĕнекен тĕп пайĕсене, вĕсен ячĕсене (хуплашка, страницăсем, тупмалли) пĕлесси.		
	Халах самахлахе – 6 с			
13.	Тупмалли юмахсем. Пулмасла халапсем (с. 25-27)	— текстра тĕл пулакан çĕнĕ сăмахсен пĕлтерĕшне уçăмлатасси; — илемлĕ литература хайлавĕсемпе фольклор хайлавĕсене, вĕсен жанрĕсене уйăрма вĕренсе пырасси; — пулăма, сăнарсене сăнлама сăмахсен ретĕнчен вырăнлăраххисене, витĕмлĕреххисене суйласа илесси;		
14.	Пуплешӳ сăввисем. К. Чуковский «Саванас» (с. 28-30)			
15.	Сурхури юрри, Саварни юрри (с. 31-33)			
16.	Хумма Çеменĕ «Çăварни чупни»			
17.	Н. Ыдарай «Чĕрĕп». Вăййăсем (с. 37-39)	— сăмахăн тӳрĕ тата куçăмлă пĕлтерĕшĕсене палăртасси, челхе туйăмне çивĕчлетесси;		
18.	«Улапсем», «Асамат кĕперĕ» Юмах.			
	Юмахсем – 8 с			
19.	«Кинеми, мăнукĕ тата чăпар чăх» Юмах.	— сăмахăн тӳрĕ тата куçăрамлă пĕлтерĕшĕсене палăртасси, -челхе туйăмне çивĕчлетесси;		
20.	«Çăткăн упа çурисем» Юмах. (с. 45-48)	— нумай пĕлтерĕшлĕ сăмахсен пĕлтерĕшĕсене ăнкарма, сăмах пулăвне чухлама хăнăхасси. Илемлĕ хайлава вуласа ăнланасси, — ачасен кăмăл-туйăмне хускатассипе, аталантарассине, ăс-тăнне çивĕчлетессине пĕрлех		

21.	Н. Иванов «Шиклĕ шăши» (с. 49-53)	— вĕсенчен вулавçă тăвас тĕллеве пурнăça кĕртсе пырассипе тачă çыхăнса пырать. Çапла вара çак самантсене те шута илме тивет: — хайлав тытăмне ăнланасси (композици, сюжет), — сăнарсен ĕçĕсемпе хăтланăвĕсене сăлтавлассси:		
22.	«Çилпе хĕвел». Тетте- юмах» (с. 54-56)			
23	«Сарă аист» китай халăх юмахĕ.(с.56-59)			
24.	«Ухмах Иван» юмах.(с. 60-64)	— вĕсенчен вулавçă тăвас тĕллеве пурнăça кĕртсе пырассипе тачă çыхăнса пырать. Çапла вара çак самантсене те шута илме тивет: — хайлав тытăмне ăнланасси (композици, сюжет), — сăнарсен ĕçĕсемпе хăтланăвĕсене сăлтавлассси:		
25.	Н.Карай «Çырлана кайсан».(с. 65-66) Ю. Ярмыш «Кӳлĕ».			
26.	А. Толстой «Пуртă». Петемешле урок «Юмахсем».	— юмаха, калава, сăвва пĕр-пĕринчен уйăрса илесси.		
	Эпир-тусла та хавасла ачасем- 2 с			
27.	П.Хусанкай «Шкул ачи», С.Иванов «Сапăрлăх синчен» (с. 89-91)	— сăнарсен ĕçĕсемпе хăтланăвĕсене сăлтавлассси:		
28.	И. Малкай «Çӳпçе», . В. Осеева «Кавак сулсасем» (с. 110-115)	— учитель ертсе пынипе текста, ĕçсен йĕркине кура, пĕлтерĕшлĕ пайсене уйăрасси, вĕсене ят парасси (план тăвасси);		
	Ес телей те саванас курет- 6 с			
29.	И.Яковлев «Эпĕ сехет çĕмĕрни» (с. 115-116)	— харкам шухăша текстри тĕслĕхпе çирĕплетесси;		
30.	И.Шухши «Куршанак çыпăçрĕ», В.Тимаков «Пыл хурчĕ» (с. 120-121)	— учитель пулăшнипе хайлавăн тĕп шухăшне палăртасси; Пуплеве аталантарасси: — текстра тĕл пулакан çĕнĕ сăмахсен пĕлтерĕшне уçăмлатасси;		
36.	И.Яковлев «Кулачă», К.Иванов «Есчен Нарспи» (с. 122-124)	— вуланă чух шухăша пăсмасăр, тĕрĕс чарăнусем туса сывлăш çавăрса ярасси; — текстра паллакан тата палламан сăмахсене уйăрасси;		
37.	Н. Иванов «Пахча хуралси» (с. 125-129)			
38.	А.Ковыль «Кĕтӳс» П.Яккусен«Катка Араслане» (130-132)			

	Хел – 6 с			
39.	А. Алка «Юр çунă», Н. Шелепи «Юр» (с. 133-135)	— сăмахăн тӳрĕ тата куçăмлă нĕлтерĕшĕсене палăртасси. — чĕлхе туйăмне çивĕчлетесси;		
40.	А.Алка «Çĕнĕ çул юрри», Н. Матвеев «Раштав уйахе» (с. 136-139)	— нумай пĕлтерĕшлĕ сăмахсен пĕлтерĕшĕсене ăнкарма, сăмах пулăвне чухлама хăнăхасси		
41.	А. Пушкин «Хĕллехи каç», Хумма Çеменĕ «Хĕллехи вăрман» (с. 140-142)	Илемлĕ хайлава вуласа ăнланасси , — ачасен кăмăл-туйăмне хускатассипе, аталантарассине, ăс-тăнне çивĕчлетессине		
42.	Г. Луч «Кукăр сăмса» (с.142-144)	— илемлĕ литература хайлавĕсемпе фольклор хайлавĕсене, вĕсен жанрĕсене уйăрма вĕренсе пырасси; — хайлав тытăмне ăнланасси (композици, сюжет),		
43.	Н. Сладков «Хĕл каçни» (с. 145-148)			
44.	В. Эктел «Юр пике» (с. 148-149)			
	Таван кил-йышра – 3 с			
45.	В. Д-Анатри «Юратнă анне», Б. Данилов «Хăш вăхăтра çывăрать-ши анне?» (с. 150-152)	— текст ятне ăнлантарасси;		
46.	В. Сухомлинский « Ан кӳренсем, атте» (с. 153-154)	— пулăма, сăнарсене сăнлама сăмахсен ретĕнчен вырăнлăраххисене, витĕмлĕреххисене суйласа илесси; — сăмахăн тӳрĕ тата куçăмлă нĕлтерĕшĕсене палăртасси.		
47.	В. Сухомлинский «Амăшĕ мĕншен макăрнă?» (с. 154-155)			
	Суркунне – 5 с			
48.	Калина Малина «Тумла», Н. Матвеев «Пуш уйăхĕнче» (с. 156-168)	— чĕлхе туйăмне çивĕчлетесси; Илемлĕ хайлава вуласа ăнланасси		
49.	Çуркунне çитрĕ. К. Иванов « Çуркунне çитсен»(с. 159-161)	— илемлĕ литература хайлавĕсемпе фольклор хайлавĕсене, вĕсен жанрĕсене уйăрма вĕренсе пырасси;		
50.	Н. Шелепи «Пар каять», Н.Сладков «Упа йенни» (с. 162-164)	— палăртулăх хатĕрĕсене курма, вĕсемпе усă курма хăнăхасси.		

51	А. Николаев «Сурхи саса», М. Козлов «Сур сескисем» (с 165-167)	— хайлаври сăнлăха тата сăнарлăха тупасси; Илемлĕ хайлава вуласа ăнланасси		
52.	Н. Мартынов «Суркунне», А.Игнатьев «Пĕрремĕш аслати» (с. 166-168)	Илемлĕ хайлава вуласа ăнланасси		
	Черчунсем –пирен туссем – 8 с			
53.	М. Пришвин «Тискер кайаксем», М. Волкова «Пăши пăрушĕ» (с. 170-172)	— пулăма, сăнарсене сăнлама сăмахсен ретĕнчен вырăнлăраххисене, витĕмлĕреххисене суйласа илесси;		
54.	Г. Луч «Ай, пакша!» Хв.Уяр «Пурăш»	— хайлав тытăмне ăнланасси (композици, сюжет),		
55.	А. Хум «Кăткăсем» , Р.Сарпи «Улай»	— сăнарсен ĕçĕсемпе хăтланăвĕсене сăлтавласси:		
56.	Г. Луч «Чĕкеçсем мĕншĕн сивĕннĕ?»	Пуплеве аталантарасси: — текстра тĕл пулакан çĕнĕ сăмахсен пĕлтерĕшне уçăмлатасси;		
57.	Г. Харлапьев «Юрă ăстисем», М Стельмах «Текерлĕк» (с . 180-182)	— сăмахăн тÿрĕ тата куçăмлă пĕлтерĕшĕсене палăртасси. — чĕлхе туйăмне çивĕчлетесси; Илемлĕ хайлава вуласа ăнланасси		
58.	М.Пришвин «Çăмăлттай», К. Чуковский «Чăх чĕппи» (с. 183-186)	Пуплеве аталантарасси: — текстра тĕл пулакан çĕнĕ сăмахсен пĕлтерĕшне уçăмлатасси;		
59.	Н. Эревет «Сар автан», В. Сухомлинский «Măр-măр кушак мĕнрен тĕлĕнне»	— юмаха, калава, сăвва пĕр-пĕринчен уйăрса илесси.		
60.	Г. Харлапьев «Çырла пиçсен», Б. Заходер «Мулкач çури» (с. 188-193)	Пуплеве аталантарасси: — текстра тĕл пулакан çĕнĕ сăмахсен пĕлтерĕшне уçăмлатасси; юмаха, калава, сăвва пĕр-пĕринчен уйăрса илесси.		
	Усен-таран тенчи – 4 с			

61.	Н.Матвеев «Пĕр йăхри йывăссем», Ç. Элкер «Юман» (с. 194-197)	— юмаха, калава, сăвва пĕр-пĕринчен уйăрса илесси.		
62.	Г. Орлов «Вăрманăн пĕрремĕш кучченĕçĕ», М. Волкова «Хурлăхан, ан хурлан!»	— илемлĕ литература хайлавĕсемпе фольклор хайлавĕсене, вĕсен жанрĕсене уйăрма вĕренсе пырасси; — юмаха, калава, сăвва пĕр-пĕринчен уйăрса илесси.		
63.	Р. Сарпи «Куле», Н. Сладков «Пулă тăвăнни» (с. 201-203)			
64.	Г. Харлапьев «Çумăр», Н. Шупуссынни «Каç пулчĕ» (с. 203-206)	— хайлав тытăмне ăнланасси (композици, сюжет),		
	Су уйахне кетемер- 4 с			
65.	А.Алка «Малтанхи аслати», С. Асамат «Çумăр ташши» (с. 207-209)	— сăнарсен ĕçĕсемпе хăтланăвĕсене сăлтавласси:		
66..	И.Гончаров «Аслатиллĕ çумăр умĕн», Ç. Элкер «Çуллахи ир» (с. 210-212)	— палăртулăх хатĕрĕсене курма, вĕсемпе усă курма хăнăхасси.		
67.	Ю.Силэм «Утă çинче вăрманта»	— илемлĕ литература хайлавĕсемпе фольклор хайлавĕсене, вĕсен жанрĕсене уйăрма вĕренсе пырасси;		
68.	А. Костецкий «Утăра», Г. Тал – Мăрса «Хирте» (с. 216-218)	Илемлĕ хайлава вуласа ăнланасси , — ачасен кăмăл-туйăмне хускатассипе, аталантарассине, ăс-тăнне çивĕчлетессине		